

Комисијата за жалби при Советот за етика во медиумите на Македонија (СЕММ), на седницата одржана на 10 февруари 2021 година, врз основа на примена жалба од Слаѓана Тасева Петровска, ја донесе следната:

ОДЛУКА

Интернет – порталот „Фронтлајн“, со текстот насловен „Судска пресуда: Слаѓана Тасева одговорна за клевета направена кон ГСОЛ и Еуроникел Индустри“, го прекрши Кодексот на новинарите во членовите 1 и 8.

ЖАЛБА

До извршната канцеларија на Советот за етика во медиумите на Македонија, на 31 јануари 2021 година, Претседателката на Здружението Транспаренси интернешнл - Македонија, Слаѓана Тасева Петровска, поднесе жалба за текстот со наслов „Судска пресуда: Слаѓана Тасева одговорна за клеветата направена кон ГСОЛ и Еуроникел Индустија“, објавен на 29 јануари 2021 година, на интернет – порталот „Фронтлајн“ (www.frontline.mk).

Во жалбата се наведува дека текстот содржи неточно и нефер известување, пристрасност и неурамнотеженост во информирањето, незастапена втора страна, нарушување на приватноста и повреда на принципот на презумпција на невиност и заштита на сведоци, односно дека Кодексот на новинарите на Македонија е прекршен во членовите 1, 7 и 8.

Подносителката на жалбата посочува дека судот усно ја објавил пресудата во ноември 2020 година, а дека адвокатот на Транспаренси Интернешнл истата сè уште не ја добил.

„Имало време да се објави претходно. Вака станува збор за тенденциозноста после објавувањето на Извештајот за перцепција на корупцијата за 2020 година на Transparency International кој секаде во светот, па и во и во МКД е објавен на 28.01.2020 година“, се вели во поднесената претставка.

ОДГОВОР НА МЕДИУМОТ

Извршната канцеларија на СЕММ, во согласност со членот 14 од Правилникот за работа на Комисијата за жалби, по приемот и разгледување на жалбата, стапи во контакт со интернет – порталот „Фронтлајн“ и побара да се изјасни по однос на наводите на жалбата.

Главниот и одговорен уредник на медиумот, Џабир Дерала, одговори на наводите на жалбата. Тој вели дека оспорениот текст го презеле од порталот „Либертас“, во рамки на договорена соработка и дека се работи за информација за судски спор. Дерала посочи и линкови до 16 други медиуми кои ја објавиле предметната информација. Во одговорот на жалбата изрази подготвеност за медијација, односно помирување со жалителката, во чии рамки предложи да објави демант и да направи интервју со жалителка Тасева Петровска, доколку таа смета дека со објавениот текст била извршена неправда кон неа.

Во комуникацијата со Советот за етика, жалителката го одби ваквиот предлог од страна на „Фронтлајн“ и побара од Советот да ја продолжи постапката и да донесе одлука за оспорената содржина.

„Демантот беше опција која ја имав на располагање и претходно, а за интервју ќе има друга прилика доколку за тоа се’ уште постои интерес од нивна страна. Го разгледав и предлогот за започнување со медијација, што сметам дека е корисна како чекор во

подобрување на работата на медиумите, посебно на начинот на кој тие традиционално и во услови на недоволно изграден медиумски амбиент комуницираат со јавноста без посебна обсервација на интегритетот на медиумот и на засегнатите со вестите што ги објавуваат“, одговори Тасева Петровска во својот одговор.

По отфрлање на можноста за медијација од страна на жалителката, свој одговор испрати и адвокатот на „Фронтлајн“, Александра Гавриловска, која наведе дека интернет-порталот во целост ја отфрла поднесената жалба како неоснована. Таа вели дека уште на самиот почеток на текстот бил наведен изворот на информацијата за донесената пресуда на Граѓанскиот суд Скопје, односно порталот „Либертас“. Гавриловска нагласува дека се работи за информација од јавен карактер добиена врз основа на објавена судска пресуда, во ноември 2020 година и воедно, ги отфрли сите жалбени наводи, посочени од страна на жалителката Тасева Петровска.

ОДЛУКА НА КОМИСИЈАТА ЗА ЖАЛБИ

Комисијата за жалби утврди дека жалбата е **ОСНОВАНА** и едногласно одлучи дека Кодексот на новинарите на Македонија е прекршен во членовите 1 и 8.

Член 1: „Новинарот има право на слободен пристап до сите извори на информирање што се од јавен интерес. Новинарот треба да објавува точни, проверени информации и нема да прикрива суштински податоци и да фалсификува документи. Доколку информацијата не може да се потврди, или станува збор за претпоставка, односно шпекулација, тоа треба да се каже и да се објави. Точноста на информацијата треба да се провери колку што е тоа можно“.

Член 8: „Во судските постапки треба да се почитува принципот на пресумпција на невиност, да се известува за сите инволвирани страни во спорот и да не се сугерира пресуда.“

Комисијата за жалби не најде доволно елементи дека во оспорениот текст има нарушување на приватноста, ниту дека е прекршен членот 7 од Кодексот на новинарите, на кој упатува подносителката на жалбата.

ОБРАЗЛОЖЕНИЕ НА ОДЛУКАТА

На седницата на 10 февруари 2021 година, членовите на Комисијата за жалби ги разгледаа наводите на жалителот и извршија увид во спорната содржина. Најпрво, заклучија дека не можат и немаат право да ги утврдуваат фактите наведени во неа. Надлежност на Комисијата е единствено да утврди дали се почитуваат етичките и професионалните стандарди во новинарскиот производ.

Комисијата заклучи дека порталот „Фронтлајн“ објавил стандардна техничка вест, која пренесува информација за пресуда за клевета на претседателката на здружението „Транспаренси интернешнал“, Слаѓана Тасева, од стана на Основниот граѓански суд Скопје. Веста е преземена од интернет - порталот „Либертас“, кој не е предмет на жалба пред Советот за етика. Медиумот е цитиран од страна на „Фронтлајн“ и поставен е линк до оригиналната содржина.

По разгледувањето на жалбената документација, Комисијата за жалби констатираше дека се работи за некомплетна, непроверена и необјективна информација, без да се согледаат повеќе значајни аспекти на темата. Веста на „Фронтлајн“ има неколку суштински пропусти, и од временски и од содржински аспект:

*Медиумот веста ја објавува како дневна информација, од која се добива впечаток дека пресудата на Тасева е изречена истиот ден кога е објавена веста, на 29 јануари 2021 година. Комисијата согласно жалбената документација утврди дека пресудата на Судот била изречена усно во ноември 2020 година, односно два месеца порано.

*Медиумот веста за изречената пресуда ја пласира како конечна, без воопшто да провери дека се работи за неправосилна пресуда и дека обвинетата има право на жалба. Комисијата согласно жалбената документација утврди дека станувало збор за првостепена пресуда, што секако, е сосема спротивно од фактите наведени во содржината на порталот.

Без да невлегува во оценка дали зад вака пласираната вест се крие извесна тенденциозност, поради, како што се сомнева жалителката, објавување на веста само ден по најновиот извештај на Транспаренси интернешнел за индексот на корупција за Македонија, Комисијата се согласи дека медиумот објавил непроверена и нецелосна информација.

Тоа што „Фронтлајн“ ја презел веста и го цитирал порталот „Либертас“, не го иззема од одговорност. Медиумите се одговорни и за искажаното во другите медиуми, зашто со нивното објавување, таквите содржини добиваат јавност. Ова уште повеќе што преземениот текст од „Либертас“ е без потпишан автор и таквата содржина требало да се прими со резерва пред да се објави. Најпосле, „Фронтлајн“ имал време да ја провери информацијата, со оглед дека „Либертас“ веста ја објавил пет часа пред да биде преземена.

Ако медиумот од каде што е преземена информацијата објавил неточна вест или го прекршува Кодексот на друг начин, медиумот кој ја презема веста придонесува да се шират неточни информации и да се промовира непрофесионално новинарство. Различно е кога медиумот има договор со новинска агенција, бидејќи новинските агенции не работат директно со јавноста. Тие вестите ги пласираат преку медиумите и не е возможно да се проверат сите вести кои се преземаат, освен во случаи кога се работи за очигледно кршење на новинарските стандарди од страна на новинската агенција, што, на пример, не е случај со веста на МИА, чиј

речиси идентичен текст како на Либертас го пренесоа повеќе медиуми. Затоа медиумите, кои имаат договор со МИА, а кои беа предмет на жалба за истиот текст пред Советот за етика, се ослободени од одговорност.

Либертас не е новинска агенција и затоа во случајот на Фронтлајн не важи правилото што важи за агенциите и медиумите што преземаат од нив. Фронтлајн го прекршил член 1 и член 8 бидејќи не провериле дека се работи за судска одлука објавена усно уште во ноември и не појаснил дека страните од спорот имаат право на жалба и од тие причини одлуката не е правосилна.

Оттука, Комисијата најде дека во оспорениот текст е прекршен **членот 1** од Кодексот на новинарите, чија отстапка, е нагласена во следните реченици:

„Основниот граѓански суд Скопје донесе пресуда со која Слаѓана Тасева, Претседателката на Здружението Транспаренси интернешнал Македонија е одговорна за клеветата направена кон ГСОЛ и Еуроникел Индустри, информира Либертас.мк.“

„Според пресудата, Тасева на прес конференција одржана на 25.04.2018 година изнела невини искази во однос на стечајната постапка на поранешниот комбинат Фени, кои се однесувале на ГСОЛ и Еуроникел Индустри, со намера да наштети на нивната репутација.“

Проверката на податоците и точноста се морални императиви на новинарството, затоа новинарот е должен да ја провери информацијата од што е можно повеќе извори, а најмалку два меѓусебно неповрзани извора. Потребата од брзина никогаш не смее да ги загрози точноста, кредибилноста и професионалноста на прилогот.

Постулат на новинарската професија е да се обезбеди „втора страна“, односно да им се даде можност на сите засегнати во новинарскиот производ да го кажат својот став. Ова особено во случаи кога новинарот изнесува сомневања или обвинувања или кога некој е предмет на напад и критика.

Во продолжение, Комисијата утврди дека во текстот на „Фронтлајн“ е прекршен и **членот 8** од Кодексот на новинарите, чија отстапка, е содржана во следна реченица:

„Согласно судската одлука, направена е штета по угледот на новиот инвеститор, затоа Тасева се задолжува јавно да ја објави споменатата пресуда во некој од дневните печатени изданија, со цел минимизирање на причинетата репутациона штета.“

Во судските постапки треба да се почитува принципот на пресумпција на невиност, да се известува за сите инволвирани страни во спорот и да не се сугерира пресуда. Особено треба да се внимава на пресумпција на невиност при известување за настани поврзани со криминал или при известување од судење. Со други зборови, обвинетиот не смее да се прогласи за виновен пред тоа да го направи судот.

Во однос на наводите на жалителката дека во текстот е нарушена и нејзината приватност, Комисијата не најде елементи за да донесе морална санкција по ова прашање. Став на Комисијата е дека жалителката, како претседател на истакната граѓанска организација, е личност од јавниот живот, која подлежи на поширок степен на јавен надзор.

* * *

Во согласност со наведеното, Комисијата одлучи како што е погоре наведено.

Во работата на Комисијата учествуваа членовите Мирче Адамчевски, Сефер Тахири, Мери Јордановска, Лилјана Пецова – Илиеска, Ердем Ахмет и Димитар Мицев.

На седницата, членот на Комисијата, Теофил Блажевски, беше изземен од расправата, во согласност со член 11 од Правилникот за работа поради судир на интереси, а сè со цел, да се обезбеди мериторност во одлучувањето и спречување на делегитимирање на одлуката на Комисијата.

Се обврзува интернет – порталот „Фронтлајн“ (www.frontline.mk), во согласност со членот 18 од Деловникот за работа на Комисијата за жалби, да ја објави оваа одлука.

Со почит,
Совет за етика во медиумите на Македонија

Претседател на Комисијата за жалби
Мирче Адамчевски

